

PODSTAWY BIOFIZYKI

Lista 1.

MECHANIKA PUNKTU MATERIALNEGO

Zagadnienia:

- podstawowe jednostki układu SI,
- kinematyka punktu materialnego (w tym przemieszczenie, prędkość i przyspieszenie),
- dynamika punktu materialnego (w tym zasady dynamiki oraz praca, energia i moc),
- zadania ilustrujące traktowanie punktu materialnego jako modelu obiektów biofizycznych.
- swobodny spadek ciał,
- rzuty pionowy, poziomy i ukośny,
- zadania objaśniające zachowanie się organizmów żywych w polu grawitacyjnym oraz rolę tarcia w ich lokomocji.

Zadania do samodzielnego rozwiązania:

Zad.1. Pewien sprinter pokonuje dystans 100m w czasie 9,85s, a jego kolega maratończyk przebiega dystans maratonu (42km 195m) w czasie 2godz. 6min 50s.

- Jakie są średnie prędkości obu biegaczy?
- Jaki czas mógłby osiągnąć teoretycznie sprinter, gdyby utrzymywał prędkość przez cały dystans maratonu?
- Jaki czas mógłby osiągnąć teoretycznie maratończyk, gdyby przebiegł 100m ze swoją średnią prędkością?

Zad.2. W rezultacie kopnięcia piłka nożna o masie 0,4kg osiąga prędkość 30m/s. Czas kontaktu nogi piłkarza z piłką wynosi 0,01s. A) Jaki pęd uzyskuje piłka? B) Jaka jest średnia wartość siły działającej na piłkę?

Zad.3. Przewodzenie impulsów nerwowych wzdłuż aksonu (długiej wypustki komórki nerwowej – neuronu) odbywa się ze stałą prędkością, która u ssaków może dochodzić do 100m/s. Proszę wyrazić tę prędkość w km/h oraz wyliczyć czas potrzebny impulsowi nerwowemu na przebycie całej długości ciała człowieka.

Zad.4. Pewien człowiek biegł przez 10 minut ze stałą prędkością 5m/s a następnie przez kolejne 5 minut maszerował ze stałą prędkością 1m/s. Proszę wyliczyć jego średnią prędkość na całej trasie.

Zad.5. Człowiek jechał na rowerze. Łączna masa człowieka i roweru wynosi 60kg. Jaka jest siła napędowa, jeśli w przypadku braku oporów ruchu powoduje ona wzrost prędkości o 9 km/h w każdej minucie ruchu? Jaki to będzie ruch jeśli oprócz siły napędowej będzie działać siła oporu równa 2,5N?

Zad.6. Jaką moc mechaniczną uzyskujesz, gdy idziesz pod górę ze stałą prędkością 1,5 m/s po stoku o nachyleniu 30°?

Zad.7. Ile czasu potrzebowałby załogowy statek kosmiczny, żeby ze spoczynku przyspieszyć do prędkości równej 1/2 prędkości światła? Czy jest to bezpieczne? Wiadomo, że człowiek może wytrzymać przyspieszenia równe:

- 6-g wzdłuż osi długiej (przez 10s) jeśli działa w kierunku stóp (przyspieszenie podłużne dodatnie),
- 14-g wzdłuż osi strzałkowej (przez 10s) jeśli jest zwrócone do tyłu.

Zadania ćwiczeniowe:

Zad.8. Poniższe dane przedstawiają czasy cząstkowe w biegu sprinterskim na dystansie 100m uzyskane przez Usaina Bolta na I.O. w Pekinie. Czas reakcji = 0,165s został już doliczony.

	czas	dystans
1	1,85 s	10 m
2	2,87 s	20 m
3	3,78 s	30 m
4	4,65 s	40 m
5	5,5 s	50 m
6	6,32 s	60 m
7	7,14 s	70 m
8	7,96 s	80 m
9	8,79 s	90 m
10	9,69 s	100 m

Przykładowo, wiersz czwarty oznacza, że biegacz pokonał pierwsze 40m w czasie 4,65s licząc od sygnału startu.

- Proszę sporządzić wykres zależności pokonanej drogi od czasu oraz wyliczyć średnią prędkość sprintera.
- Proszę wyliczyć, z jakimi średnimi prędkościami biegacz pokonywał kolejne dziesiątki metrów. Proszę sporządzić wykres zależności tak wyliczonych prędkości od czasu. Kiedy sprinter osiągnął największą prędkość?
- Proszę wyliczyć średnie przyspieszenie sprintera w czasie od początku biegu do osiągnięcia prędkości maksymalnej oraz (przyjmując własną masę ciała) siłę odpowiedzialną za to przyspieszenie.
- Proszę wyliczyć pracę siły wyliczonej w poprzednim podpunkcie wykonaną podczas rozpędzania oraz energię kinetyczną biegacza w momencie uzyskania największej prędkości.
- Proszę wyliczyć popęd tej siły podczas rozpędzania oraz pęd sprintera w momencie uzyskania największej prędkości.
- Jaką średnią moc mechaniczną rozwija sprinter podczas rozpędzania?
- Jaką wysokość mógłby uzyskać ten sprinter w skoku o tyczce przy założeniu, że cała jego energia kinetyczna zamieniłaby się w energię potencjalną siły ciężkości?

PODSTAWY BIOFIZYKI

Lista 2.
MECHANIKA BRYŁY SZTYWNEJ

Zagadnienia:

- moment siły,
- bryła sztywna w polu ciężkości (w tym środek ciężkości i rodzaje równowagi),
- moment bezwładności,
- zasada zachowania momentu pędu,
- zadania ilustrujące zastosowanie bryły sztywnej do modelowania obiektów biofizycznych.

Zadania do samodzielnego rozwiązania:

Zad.1. Proszę oszacować centralny moment bezwładności człowieka względem osi poprzecznej. Obliczeń dokonać dla własnego wzrostu i masy.

Jaka bryła regularna może posłużyć tu za model?

Zad.2. Proszę oszacować centralny moment bezwładności człowieka względem osi długiej. W tym celu należy założyć, że człowiek jest jednorodnym walcem o gęstości $1,1 \text{ g/cm}^3$. Obliczeń dokonać dla własnego wzrostu i masy. Współczynnik kształtu walca dla osi centralnej, prostopadłej do podstawy wynosi $\frac{1}{2}$.

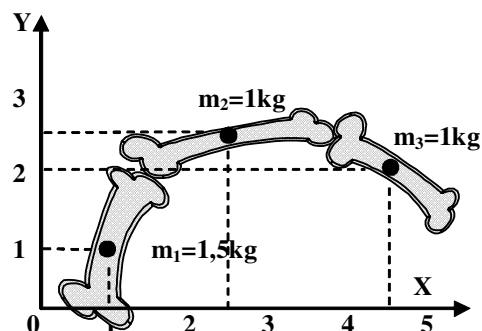
Zad.3. Jaki będzie moment bezwładności człowieka z zad.2 względem osi karuzeli o promieniu 5m? (Podpowiedź: wykorzystać twierdzenie Steiner'a).

Zad.4. W jakiej odległości od środka huśtawki typu konik (=równoważnia) musi usiąść chłopiec o masie 30kg, żeby zrównoważyć kolegę o masie 25kg siedzącego na jej drugim końcu? Długość huśtawki 400cm.

Zad.5. Wiadomo, że mięśnie wywołują siłę adekwatną do zewnętrznego obciążenia. Ile wyniesie moment siły, wyzwolonej przez zginacze stawu łokciowego, jeśli odległość od osi obrotu w stawie do punktu przyłożenia siły zewnętrznej $F_{zew}=50\text{N}$ zmaleje 2-krotnie? Przyjąć, że odbywało się to w warunkach statycznych, a pierwotna odległość punktu przyłożenia siły zewnętrznej od osi obrotu w stawie wynosiła 24 cm.

Zadania ćwiczeniowe:

Zad.6. Znajdź współrzędne środka ciężkości przedstawionego układu kości:

Zad.7. Poniższe dane przedstawiają zależność kąta w stawie kolanowym od czasu podczas fazy wymachu w biegu (przy czym pełny wyprost odpowiada kątowi 180°).

	czas	zmiana kąta
1.	0 s	147 °
2.	0,02 s	135 °
3.	0,04 s	116 °
4.	0,06 s	94 °
5.	0,08 s	74 °
6.	0,10 s	56 °
7.	0,12 s	44 °
8.	0,14 s	39 °
9.	0,16 s	44 °
10.	0,18 s	58 °
11.	0,20 s	79 °
12.	0,22 s	103 °
13.	0,24 s	125 °
14.	0,26 s	143 °
15.	0,28 s	157 °
16.	0,30 s	161 °
17.	0,32 s	159 °

- Proszę przedstawić tę zależność na wykresie.
- Na podstawie danych z poprzedniego zadania proszę wyliczyć średnią prędkość kątową zginania oraz średnią prędkość kątową prostowania. Obie prędkości proszę wyrazić zarówno w $^\circ/\text{s}$ jak i w rad/s
- Na podstawie danych z polecenia poprzedniego, proszę wyliczyć średnie prędkości kątowe między kolejnymi chwilami czasu oraz sporządzić odpowiedni wykres. Kiedy osiągnięte są ekstremalne wartości prędkości kątowej i ile wynoszą?
- Proszę wyliczyć średnie przyspieszenie kątowe w czasie między chwilami osiągnięcia ekstremalnych prędkości kątowych. Jaki moment siły odpowiada takiemu przyspieszeniu kątowemu, jeśli moment bezwładności goleni względem osi poprzecznej stawu kolanowego wynosi $448,8 \text{ kgcm}^2$?

PODSTAWY BIOFIZYKI

Lista 3.

PODSTAWY MECHANIKI PŁYNÓW

Zagadnienia:

- gaz doskonały a gaz rzeczywisty,
- cechy cieczy newtonowskiej oraz charakterystyka przepływu,
- podstawowe prawa mechaniki płynów: Pascala, Archimedesesa i Bernoulliego, prawo ciągłości strugi
- zadania przybliżające reguły rządzące ruchem ciał w gazach i cieczach oraz ich egzemplifikacja biofizyczna.

Zadania do samodzielnego rozwiązania:

Zad.1. Znaleźć ciśnienie na wysokości 1km ponad poziomem morza, oraz. ciśnienie 150m pod powierzchnią oceanu. Gęstość wody morskiej przyjąć równą: $1,03 \text{ g/cm}^3$.

Zad.2. Basen pływacki ma wymiary $25 \times 10 \times 2,5 \text{ m}$. A) Oblicz siłę, jaka działa na dno basenu, jeżeli jest on wypełniony wodą? B) Oblicz średnią siłę jaka działa na ścianki boczne basenu. (Podpowiedź: średnia siła działająca na ścianki jest siłą parcia związaną z ciśnieniem hydrostatycznym generowanym przez wodę w basenie).

Zad.3. Jaka część objętości góry lodowej wystaje ponad powierzchnię morza? Gęstość lodu wynosi $0,92 \text{ g/cm}^3$, gęstość wody morskiej $1,03 \text{ g/cm}^3$. (Podpowiedź: rozważyć siły działające na górę lodową, skorzystać z prawa Archimedesesa i zasad dynamiki)

Zad.4. Ile razy większą prędkość może uzyskać pływak, jeśli założy kostium ze sztucznej skóry rekina? Wiadomo, że taki kostium zmniejsza opór o ok. 50%.

Pyt.1. Czy siła oporu działająca na poruszającą się w wodzie dłoń ustawioną prostopadle do kierunku ruchu zmienia się, gdy rozwarte początkowo palce zostaną złączone?

(Wskazówka: Od jakich parametrów zależy siła oporu? Który z czynników wpływających na wartość siły oporu zmienia się przy takiej zmianie ustawienia palców?)

Pyt.2. Kawalek lodu pływa w szklance wody. Czy poziom wody będzie się podnosić w miarę topnienia lodu? Odpowiedź uzasadnić.

Pyt.3. Wyjaśnić dlaczego napełniony balon wznosi się po starciu na określonej wysokości, podczas gdy łódź podwodna, gdy tylko zacznie opadać zawsze opada na dno oceanu, jeżeli nie zapobiegniemy temu. (Wskazówka: rozważyć siły działające na balon i łódź).

Zadania ćwiczeniowe:

Zad.5. Skrzydło samolotu o powierzchni 4 m^2 ważące 250 kG jest opływane przez poziome strumienie powietrza. Prędkość powietrza ponad górną powierzchnią wynosi 60 m/s , a pod dolną 45 m/s . Jaka siła nośna działa na to skrzydło? A ile wynosi działająca nań siła wypadkowa?

Zad.6. Z jaką prędkością podczas wdechu wpływa do jamy nosowej powietrze, jeśli przepływając przez tchawicę (średnica 16 mm) ma prędkość ok. 3 cm/s . Wysokość jamy nosowej - ok. 40 mm , szerokość - ok. 12 mm .

Zad.7. Jaka siła działa na drzwi samochodu o powierzchni ok. 1 m^2 , zaraz po wpadnięciu do wody (tzn., gdy w środku samochodu jest jeszcze powietrze) na głębokość 5 m . Jaką siłą musiałyby działać na koniec drzwi człowiek, żeby wydostać się ze środka samochodu? Założyć, że drzwi mają kształt kwadratu.

LITERATURA:

Literatura zalecana:

- ❖ Bober T., Zalewski J. (2003) Biomechanika układu ruchu człowieka, AWF Wrocław
- ❖ Ernst K. (1992) Fizyka sportu. PWN, Warszawa
- ❖ Mięksisz S., Hendrich A. (red.) (1998) Wybrane zagadnienia z biofizyki
- ❖ Resnick R., Halliday D. (1994) Fizyka. PWN, Warszawa

Literatura uzupełniająca:

- ❖ Glaser R. (1975) Wstęp do biofizyki. PZWL, Warszawa
- ❖ Kane J.W. i Sternheim M.M. (1988) Fizyka dla przyrodników. PWN, Warszawa
- ❖ Pilawski A. (red.) (1983) Podstawy biofizyki. PZWL, Warszawa
- ❖ Przystański S. (1993) Fizyka z elementami biofizyki i agrofizyki. AWR, Wrocław

PODSTAWY BIOFIZYKI

Lista 4. TERMODYNAMIKA

Zagadnienia:

- parametry i funkcje stanu układów fizycznych i biofizycznych,
- wzajemne relacje między energią, pracą i ciepłem w układach fizycznych i biofizycznych,
- pierwsza zasada termodynamiki, energia wewnętrzna układu i entalpia,
- pojęcie entropii i zasada wzrostu entropii,
- pojęcie sprawności mechanicznej stroju człowieka,
- zadania ilustrujące istotę i następstwa zasad termodynamiki w aktywności motorycznej człowieka oraz sens pojęcia entropii w fizyce, chemii i biologii.

Zadania do samodzielnego rozwiązania:

Zad.1. Wiedząc, że „normalna” (przed wdychem) pojemność płuc człowieka wynosi $V_1=4,5 \text{ dm}^3$, proszę obliczyć ciśnienie jakie wytworzy się w płucach, gdy zwiększą one swą pojemność (bez zaczerpnięcia powietrza) do $V_2=5,5 \text{ dm}^3$ (ciśnienie początkowe: $1,013 \cdot 10^5 \text{ Pa}$). Przyjąć, że pomiarów dokonano w warunkach izotermicznych oraz, że powietrze jest gazem doskonałym, a jego ilość w płucach w czasie pomiarów jest stała.

Zad.2. Jaka temperatura ustali się w wyniku mieszania 90kg wody gorącej ($t_1=90^\circ\text{C}$) i 60kg wody zimnej ($t_2=15^\circ\text{C}$)?

Zad.3. Człowiek może pozbywać się nadmiaru energii cieplnej głównie poprzez promieniowanie, konwekcję i odparowywanie potu. Utratę ciepła dwoma pierwszymi sposobami można oszacować wyliczając tzw. **suchy strumień ciepła** według wzoru:

$$D\left[\frac{\text{W}}{\text{m}^2}\right] = \frac{\Delta T[\text{K}]}{J\left[\frac{\text{Km}^2}{\text{W}}\right]},$$

gdzie: ΔT jest różnicą między temperaturą ciała, a temperaturą otoczenia, J jest wartością termoizolacyjną stroju i wynosi przykładowo dla stroju używanego w warunkach arktycznych $0,77 \text{ m}^2\text{K/W}$.

Proszę wyliczyć temperaturę, w której można w takim stroju spać bez obawy zamrożenia (tempo podstawowej przemiany materii w przeliczeniu na jednostkę powierzchni ciała wynosi 45 W/m^2), oraz temperaturę, w której można maszerować bez obawy wychłodzenia ciała (tempo przemiany materii podczas marszu z prędkością 4 km/h wynosi 140 W/m^2).

Zad.4. Korzystając z tabeli, proszę obliczyć wydajność procesu przyswajania wymienionych w niej substancji.

rodzaj substancji	Ciepło spalania [J/kg]	Ciepło spalania w organizmie [J/kg]
WĘGLOWODANY	$17,2 \cdot 10^6$	$16,7 \cdot 10^6$
BIALKO	$23,4 \cdot 10^6$	$16,7 \cdot 10^6$
TŁUSZCZE	$39 \cdot 10^6$	$37,8 \cdot 10^6$

Zad.5. Według Instytutu Żywności i Żywienia zalecany dzienny skład odżywczy dla mężczyzny wykonującego lekką pracę, to: 75g białka, 80g tłuszczu i 345g węglowodanów. Na podstawie tabelki, oszacuj normę na zapotrzebowanie energetyczne dla tego człowieka w kilodżulach i kaloriach (**1kcal~4,2kJ**).

Zad.6. Pewien człowiek zjada codziennie ok. 188g węglowodanów, 4,5dag białka oraz 49g tłuszczu. Czy schudnie, jeśli na pracę tzw. zewnętrzną zużywa 12kJ/dzień?

Zadania ćwiczeniowe:

Zad.7. Do wody ($m_1 = 4,5 \text{ kg}$) o temperaturze 20°C wrzucono półkilogramową kostkę lodu ($t_L=-10^\circ\text{C}$). Oblicz temperaturę końcową uzyskanej wody, jeśli ciepło właściwe wody $c_w=4,2 \cdot 10^3 \text{ J/kg}^\circ\text{C}$, lodu: $c_L=2,1 \cdot 10^3 \text{ J/kg}^\circ\text{C}$, a ciepło topnienia lodu $L=3,36 \cdot 10^5 \text{ J/kg}$.

Zad.8. Człowiek spożył posiłek o masie 50dag, składający się w 50% z białka, 35% z węglowodanów, a w pozostałej części z tłuszczu. Na jak długo starczy mu energii, jeśli:

- A) będzie ją zużywał tylko na przemianę podstawową materii (minimalna moc potrzebna do podtrzymania procesów życiowych); tempo przemiany podstawowej wynosi 80W
- B) oprócz zużycia „podstawowego” wykonuje on pracę polegającą na podnoszeniu worków o ciężarze 300N na wysokość 1m w tempie średnio 1work/5min.

UWAGA: Założyć, że sprawność organizmu wynosi 20%.

PODSTAWY BIOFIZYKI

Lista 5.

RUCH RZECZYWISTY – A (MECHANIKA)

Zagadnienia:

- mechanika pływania i lotu obiektów fizycznych i organizmów żywych,
- czynniki sił ciągu, nośnej i oporu,
- mechanika ewolucji narciarskich,
- zadania ilustrujące stosowanie praw fizyki do objaśnienia mechanizmów pływania, lotu i jazdy na nartach.

Zadania do samodzielnego rozwiązania:

Zad.1. Człowiek pokonał marszobiegami odległość 5km. Wylicz średnią moc zużytą przez niego podczas tego wysiłku jeśli wiadomo, że moc zużyta w czasie chodu z prędkością 1m/s jest równa 250W, moc zużyta w czasie biegu z prędkością 4m/s wynosi 1150W oraz:

- 57% trasy pokonał on idąc, a pozostałą część - biegnąc,
- szedł przez 20% trasy, a resztę biegł,
- 100% trasy pokonał idąc,
- 100% trasy pokonał biegnąc.

Po jakim czasie dotarł na miejsce w każdym z powyższych przypadków ?

Zad.2. Oblicz moc mechaniczną niezbędną do poruszania się w wodzie z prędkościami $V_1=1\text{m/s}$ i $V_2=2\text{m/s}$. Załóż, że powierzchnia czołowa pływaka wynosi $S=0,1\text{m}^2$, a jego współczynnik kształtu $C=0,7$.

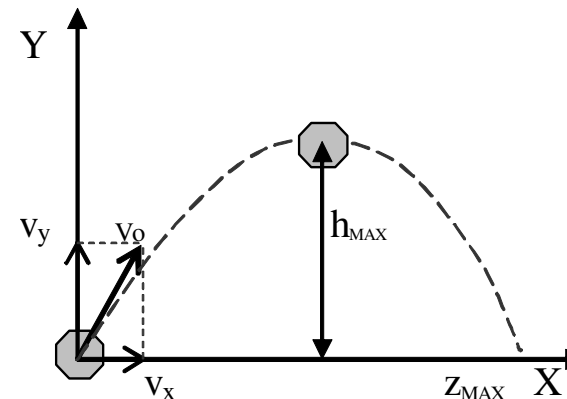
Zad.3. Maksymalna chwilowa moc (w przeliczeniu na jednostkę masy ciała) możliwa do wyzwolenia w skoku pionowym wynosi około 60 W/kg. Przyjmując czas odbicia równy $t=0,1\text{s}$, oszacować maksymalną wysokość osiąganą w takim skoku.

Zad.4. Oblicz jak zmieni się prędkość narciarza o masie (wraz ze sprzętem) $m=90\text{kg}$ zjeżdżającego ze stoku o nachyleniu $\alpha = 30^\circ$ w stosunku do poziomu, gdy z pozycji półstojącej ($S_1=0,43\text{m}^2$) przejdzie do pozycji „na jajo” ($S_2=0,28\text{m}^2$). Załóż, że współczynnik kształtu nie zmienia się przy zmianie pozycji i wynosi $C=0,8$ oraz, że siła tarcia nart o śnieg jest pomijalnie mała w porównaniu z siłą oporu powietrza. Stok jest dość długi, aby osiągnąć na nim stałą prędkość graniczną.

Zad.5. Piłkarz wykopuje piłkę w ten sposób, że nadaje jej pionową prędkość równą: $v_y=25\text{m/s}$ oraz poziomą $v_x=15\text{m/s}$ (rysunek obok).

- oblicz kąt α , jaki tworzy wypadkowy wektor prędkości początkowej v_0 z poziomą osią X.
- wypisz wzory na trajektorię ruchu piłki w kierunku poziomym (względem osi X) i pionowym (względem osi Y);

- korzystając z zasady zachowania energii mechanicznej, oblicz maksymalną wysokość h , na jaką wzniesie się piłka;

Rysunek do zadania 5 i 6

Zadania ćwiczeniowe:

Zad.6. Skoczek wykonał skok w dal o długości 7m. Na jaką maksymalną wysokość wznosił się on w czasie skoku, jeśli w momencie wybiecia uzyskał prędkość 10m/s. Oszacować kąt wektora prędkości z jaką wybił się skoczek względem podłoża. Pod jakim kątem powinien się wybić, żeby w tych warunkach uzyskać lepszy wynik (dłuższy skok)? Załóż, że nie działały siły oporu; w obliczeniach przyjmij własną masę

Zad.7. Człowiek pokonał dystans 1km. Oszacuj straty energii mechanicznej spowodowane koniecznością podnoszenia w czasie chodu środka ciężkości (-energia nie wykorzystana na przesuwanie w kierunku marszu). Obliczeń dokonaj dla swojej masy i załóż, że w każdym kroku środek ciężkości jest podnoszony o: A) 15cm, B) 0,5m, C) 5cm, a krok jest długości 1m.

Zad.8. Rekord świata w chodzie sportowym na 5km wynosi 18min 28,8s. Wylisz o ile można zmieniać położenie środka ciężkości, jeśli chce się uzyskać taki wynik. W obliczeniach przyjmij, że długość nogi chodźcy wynosi 0,9m., kąt zawarty między nogami w fazie, w której obie stopy dotykają podłoża (min. położenie OSC) wynosi:

- 60° ,
  - 90° ,
- a przyspieszenie ziemskie $g=10\text{m/s}^2$. Przyjmij, że czas wznoszenia SC jest równy czasowi opadania.

PODSTAWY BIOFIZYKI

Lista 6.

RUCH RZECZYWISTY - B (ENERGETYKA)

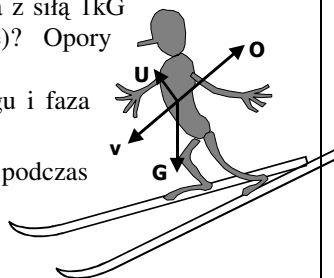
Zadania do samodzielnego rozwiązania:

Zad.1. Jak duża jest energia potrzebna na podniesienie jednokilogramowego ciężarka na wysokość 1 m? Jaką najmniejszą siłą należy podzielać na ten ciężarek, aby zrównoważyć siłę grawitacji? Opory zaniedbać.

Zad.2. Jak duża jest energia potrzebna na przesunięcie pudełka z siłą 1kG na odległość 1 m po doskonale śliskim podłożu (np. lodzie)? Opory zaniedbać.

Zad.3. Dwa główne etapy skoku narciarskiego to faza rozbiegu i faza lotu.

- A) Wymienić składowe wypadkowej siły, działającej na skoczka podczas lotu (rysunek).
- B) Jakie czynniki wpływają na długość skoku skoczka? Jakie czynniki ograniczają osiąganie lepszych wyników?

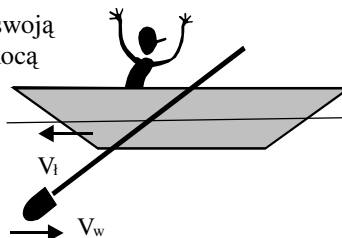

Zad.4. Wyznaczyć sprawność energetyczną (czyli stosunek wykonanej pracy mechanicznej do pobranej z pokarmu energii chemicznej) pływaka (z zadania z listy 5, zad.2.) dla prędkości $v_1=0,55$ m/s i $v_2=0,9$ m/s, wiedząc, że zużycie tlenu (ponad poziom spoczynkowy) przy tych prędkościach wynosi odpowiednio 1,5 l/min i 3,3 l/min, a przemiana podstawowa (zapotrzebowanie energetyczne w stanie spoczynku) dorosłego człowieka wynosi około 80 W. Przyjmuje się, że pobranie 1cm³ tlenu związane jest z uzyskaniem 21J energii (wyzwolonej w efekcie spalania tlenowego w organizmie).

Zadania ćwiczeniowe:

Zad.5. Pewien kolarz siedząc nieruchomo na rowerze zużywa tlen z wdychanego powietrza w tempie 0,28 l/min. Gdy ten sam kolarz jedzie na rowerze pedałując z mocą 100 W, zużywa tlen w tempie 1,24 l/min, a gdy pedałuje z mocą 200 W, tempo zużycia tlenu osiąga wartość 2,3 l/min. Obliczyć:

- A) Jakiej prędkości jazdy po płaskiej szosie odpowiada moc pedałowania 100 W, a jakiej 200 W? Jaki wpływ na wyniki ma nachylenie szosy? (pod górę, z góry, różne kąty nachylenia);
- B) W jakim tempie kolarz zużywa energię (zmniejszał swoją energię wewnętrzną) w spoczynku, przy pedałowaniu z mocą 100 W i 200 W?
- C) W jakim tempie (i jakimi drogami!) kolarz oddawał ciepło do otoczenia w tych trzech przypadkach?
- D) Jaka była jego sprawność energetyczna?

Zad.6. Długość wiosła łodzi wioślarskiej wynosi $L=1,5$ m, natomiast długość odcinka od miejsca przyłożenia siły przez wioslarza do miejsca umocowania wiosła $l=1$ m. Obliczyć:

- A) moment siły działającej na wiosło jeżeli znana jest siła przyłożona do wiosła, $F=5$ N;
- B) siłę wywieraną przez wiosło na wodę;
- C) korzystając z zasady zachowania pędu układu łódź-wiosło: pęd łodzi oraz masę wypchniętej wody dla znanych: masy łodzi $m_l=100$ kg, prędkości łodzi $v_l=1$ m/s i prędkości 'pchanej' wody $v_w=5$ m/s;
- D) całkowitą zmianę energii dla danych z poprzedniego podpunktu;
- E) całkowitą zmianę energii dla danych: masy 'pchniętej' wody $m_w=10$ kg, prędkość wody $v_w=10$ m/s;
- F) na podstawie powyższych wyników uzasadnij:

Czy lepiej (energetycznie) jest wiosłować szybciej 'małym' wiosłem, czy wolniej wiosłem 'dużym'?

Zad.7. Załoga wioślarska (o łącznej masie 200 kg) płynie przez jedną minutę z prędkością 4 m/s i jedną minutę z prędkością 6 m/s. Obliczyć:

- A) średnią prędkość łodzi oraz dystans;
- B) pęd łodzi w pierwszym i drugim etapie;
- C) średnią siłę potrzebną na pokonanie siły oporów wody dla współczynnika kształtu $C=0,2$ i powierzchni czołowej $S=0,01$ m²;
- D) całkowity wydatek energetyczny (mechaniczną pracę) oraz średnią moc;
- E) jak szybko można płynąć, jeżeli zwiększymy moc dwukrotnie?
- F) średnią moc wiosłowania przez 2 minuty z prędkością 5m/s;
- G) Uzasadnij:

Czy lepiej (energetycznie) jest wiosłować z różnymi prędkościami, jak w przypadku A, czy utrzymując stałą prędkość, jak w przypadku F?